

PRIRUČNIK ZA RAZVOJ STATISTIČKIH KLASIFIKACIJA

SADRŽAJ

PREDGOVOR	4
UVOD	5
KRATICE	6
1. Definicija klasifikacije	8
2. Načela razvoja međunarodnih statističkih klasifikacija	9
2.1. Skrbnici	9
2.2. Konceptualni aspekti	9
2.3. Formalni aspekti	10
2.4. Vrste klasifikacija	10
2.5. Međukategorijska isključivost	11
2.6. Statistička ravnoteža	11
2.7. Statistička primjena	11
2.8. Klasifikacijske jedinice i statističke jedinice	11
2.9. Usporedivost vremenskih serija	11
3. Klasifikacijske sastavnice	12
3.1. Naziv klasifikacije	12
3.2. Klasifikacijski identifikatori	12
3.3. Klasifikacijske verzije	13
3.4. Struktura	15
3.5. Ostali nazivi	19
3.6. Šifarska struktura	19
3.7. Deskriptor (opisnik)	20
3.8. Opisi, definicije i objašnjenja	20
3.9. Kazala za šifriranje	24
3.10. Rezidualne kategorije	25
3.11. Tablice veza	26
3.12. Mjerne jedinice	29
3.13. Odluke o postupanju, običajno pravo i ograničenja	31
3.14. Ostale razlike između klasifikacija i šifrnika	32
4. Revizije klasifikacija i šifrnika	33
5. Kontrolni popis za provjeru statističkih klasifikacija	36
Izvori	38

PREDGOVOR

Namjera ovog priručnika jest upoznavanje njegovih korisnika s klasifikacijskim sustavom koji je uspostavljen na međunarodnoj te na nacionalnim razinama, a prije svega s klasifikacijskim obiteljima, bez čijih temelja, članova klasifikacijskih obitelji – klasifikacija i tablica veza – danas ne bismo mogli razgovarati statističkim jezikom.

Njihova široka primjena nije se ukorijenila samo među statističarima nego i među pravnicima i informatičarima. Dostupnost i višestruka korisnost za svako područje društva desetljećima su se pokazivali sveobuhvatnima, stoga se kontinuirano poboljšavaju i prilagođuju ovisno o potrebama i pojavama u društvu.

U priručniku smo nastojali prikazati sve subjekte koji sudjeluju u kreiranju i održavanju klasifikacija te objasniti svaku kategoriju koja čini klasifikacijsku obitelj. Praktičnim primjerima htjeli smo dočarati način na koji metodološki opisi funkcioniraju u praksi te i tako korisnicima objasniti šifarsku logiku koja se krije iza brojki i slova.

Nadamo se da smo u tome uspjeli te da će korisnici kroz teoriju i praksu ući u svijet klasifikacija i šifarnika, koji su predmet stalnog istraživanja i analiziranja jer bez njih nijedna statistika ne bi mogla biti dostupna.

GLAVNA RAVNATELJICA

Lidija Brković

UVOD

Klasifikacije se često poistovjećuju sa šifrarnicima jer se klasifikacijska razina prema pravilu uvijek primjenjuje za šifriranje podataka. Klasifikacije su model, alat i jezik zajedno. Definirati ih kao model znači da su metodološki tako dobro razrađene da se primjenom tog alata može razvrstati svaka pojava u društvu. A kad su međunarodno priznate kao standard, onda je riječ o jedinstvenom jeziku koji je, zahvaljujući brojčanim i slovničkim oznakama, razumljiv svugdje u svijetu. Inozemnomu ili domaćem korisniku dovoljno je, ovisno o vrsti klasifikacije, pročitati oznaku i znat će što određena klasifikacijska kategorija znači i obuhvaća.

Klasifikacije se primjenjuju u administrativnim i statističkim registrima te statističkim istraživanjima i ostalim aktivnostima prema nacionalnim i međunarodnim standardima. S obzirom na strukturu i obuhvat, klasifikacije, klasifikacijske verzije i njihove razine važno su područje metapodataka i sastavni dio baza podataka.

Statistički sustav Republike Hrvatske primjenjuje Neuchâtel Terminology Model, danas poznatiji kao [Generički statistički informacijski model – GSIM, engl. *Generic Statistical Information Model*](#). U smislu kreiranja klasifikacija, to je glavni standard za predstavljanje statističkih klasifikacija, a razvila ga je Ekonomska komisija Ujedinjenih naroda za Europu (UNECE). Taj model omogućuje kontinuiranu modernizaciju statističkog sustava.

Hijerarhijski sustav klasifikacija čine različite klasifikacijske obitelji, klasifikacije koje pripadaju obiteljima, klasifikacijske verzije, klasifikacijske razine i njihovi elementi te tablice veza i šifrarnici.

Klasifikacije i šifrarnike treba promatrati kao komplementarne, a ne kao proturječne pojmove jer se oni često nadopunjuju. Klasifikacije daju opći okvir za sve faze poslovanja, od prikupljanja podataka do diseminacije i razmjene podataka, za razliku od šifrarnika, koji omogućuju praktičnu primjenu.

Također je potrebno napomenuti da šifrarnici mogu funkcionirati bez klasifikacija, osobito kad se primjenjuju kao strukturirani metapodaci za diseminaciju statističkih podataka.

KRATICE

ANZSCC	Australian and New Zealand Standard Commodity Classification (Australaska i novozelandska standardna klasifikacija roba)	EU	Europska unija
		Eurostat	Statistical Office of the European Communities (Statistički ured Europske unije)
BDP	bruto domaći proizvod	GSIM	Generic Statistical Information Model Generički statistički informacijski model
CN	<i>Combined Nomenclature</i> (Kombinirana nomenklatura)	HS	<i>Harmonised Commodity Description and Coding System</i> (Usklađeni sustav nazivlja i brojčanog označivanja roba)
COICOP	Classification of Individual Consumption by Purpose (Klasifikacija osobne potrošnje prema namjeni)	ILO	International Labour Organisation (Međunarodna organizacija rada)
COICOP-HICP	Classification of Individual Consumption by Purpose Adapted to the Needs of Harmonized Indices of Consumer Prices (Klasifikacija osobne potrošnje po namjeni prilagođena potrebama harmoniziranih indeksa potrošačkih cijena)	ISCAP	The Integrated System of Classifications of Activities and Products (Integrirani sustav klasifikacija djelatnosti i proizvoda)
CPA	Statistical Classification of Products By Activity in the European Economic Community (Statistička klasifikacija proizvoda po djelatnosti Europske ekonomske zajednice)	ISCED	International Standard Classification of Education (Međunarodna standardna klasifikacija obrazovanja)
CPC	<i>Central Product Classification</i> (Središnja klasifikacija proizvoda)	ISCO	International Standard Classification of Occupations (Međunarodna standardna klasifikacija zanimanja)
d. n.	drugdje nespomenuto	ISIC	<i>International Standard Industrial Classification of All Economic Activities</i> (Međunarodna standardna industrijska klasifikacija svih ekonomskih djelatnosti)
DZS	Državni zavod za statistiku	ISO	International Organization for Standardization (Međunarodna organizacija za standardizaciju)
EC	<i>European Community</i> (Europska zajednica)	JHP	jedinice homogene proizvodnje
EEC	<i>European Economic Community</i> (Europska ekonomska zajednica)	JVD	jedinica prema vrsti djelatnosti
EEZ	Europska ekonomska zajednica	KLASUS	aplikacija i baza klasifikacija
EZ	Europska zajednica	KN	Kombinirana nomenklatura
ESA	<i>European System of Accounts</i> (Europski sustav nacionalnih računa)	KPD	Klasifikacija proizvoda prema djelatnosti
ESSC	European Statistical System Committee (Odbor za Europski statistički sustav)		

L	Legislation (Propis)	OJ	<i>Official Journal</i> (Službeni list)
lokalni JHP	lokalna jedinica homogene proizvodnje	PRODCOM	Production in the Community (proizvodnja u Zajednici)
NACE	Statistical Classification of Economic Activities in the European Community (Statistička klasifikacija ekonomskih djelatnosti u Europskoj zajednici)	Rev.	<i>Revision</i> (revizija)
NAICS	North American Industry Classification System (Sjevernoamerički sustav klasifikacije djelatnosti)	RH	Republika Hrvatska
NN	Narodne novine	SITC	<i>Standard International Trade Classification</i> (Standardna međunarodna trgovinska klasifikacija)
NIP	Nomenklatura industrijskih proizvoda	SNA	System of National Accounts (Sustav nacionalnih računa)
NIPUM	Nomenklatura industrijskih proizvoda za Mjesečno istraživanje o industrijskoj proizvodnji	UN	Ujedinjeni narodi
NSI	national statistical institute nacionalni statistički ured	UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (Organizacija Ujedinjenih naroda za obrazovanje, znanost i kulturu)
		UNSD	UN Statistics Division (UN-ov odjel za statistiku)

1. Definicija klasifikacije

Zašto su potrebne međunarodne statističke klasifikacije?

Općenito, statističke klasifikacije jesu skupovi zasebnih, iscrpnih i međusobno isključivih kategorija koje se mogu dodijeliti jednoj varijabli ili više njih, a primjenjuju se za prikupljanje, obradu i diseminaciju podataka te opisuju obilježja populacije promatranja.

Osnovna potreba svakoga statističkog sustava jest uspostavljanje standardiziranih koncepata, definicija i klasifikacija. Kako bi se postigle usklađenost i usporedivost, dostupnost i jasnoća statističkih podataka, međunarodne institucije razvijaju i preuzimaju međunarodne statističke klasifikacije kojima je cilj definirati temelj:

- za statistike koje su usporedive među zemljama
- za razvoj nacionalnih klasifikacija.

S pomoću statističkih klasifikacija smisleno se i sustavno grupiraju i organiziraju informacije u iscrpnim i strukturiranim skupovima kategorija koje su definirane zajedničkim obilježjima. Općenito se statističke klasifikacije razvijaju kao podrška za kreiranje politika i pojednostavnjenje prikupljanja podataka te organiziranje statistika. Primarna zadaća statističke klasifikacije jest pojednostavniti stvarni svijet te pružiti koristan okvir za prikupljanje, organiziranje i analizu podataka iz statističkih i administrativnih izvora podataka te pružiti okvir za međunarodnu usporedivost i izvješćivanje o statistici.

Statističke klasifikacije mogu se primjenjivati:

- za prikupljanje i usklađivanje statističkih informacija na standardiziran način
- za agregiranje i raščlambe skupova podataka na razumljiv način
- za složene analize
- za vođenje politika
- za donošenja odluka.

Za sve aktivnosti iz područja klasifikacija Statistička komisija Ujedinjenih naroda odredila je Stručnu skupinu za međunarodne statističke klasifikacije kao središnje koordinacijsko tijelo. Ona je zadužena i za koordinaciju te preispitivanje drugih klasifikacija koje su u nadležnosti drugih međunarodnih organizacija, a na donošenje ih je predložila Statistička komisija.

Bez obzira na to sadržava li jednu ili više razina, klasifikacija se, laički rečeno, može definirati kao uređeni skup povezanih kategorija koje se primjenjuju za strukturiranje informacija u određenom području prema njihovim sličnostima. Glavna namjena klasifikacije jest pojednostavniti i približiti stvarni svijet korisniku te omogućiti njegovo ispravno tumačenje. Primjerice, bitno je da ekonomske klasifikacije ISIC ili NACE opisuju strukturu ekonomskih djelatnosti onakvu kakva jest, tj. što realnije prikazivati stvarnost. Stoga je bitno da se klasifikacije redovito ažuriraju, revidiraju i prilagođuju aktualnim pojavama u društvu.

Za razliku od klasifikacije, šifarnik je unaprijed definiran skup pojmova iz kojeg pojedini statistički šifrirani koncepti preuzimaju svoje vrijednosti. Riječ je o kontroliranom vokabularu koji sadržava šifre i značenja te dopuštene vrijednosti za određenu podatkovnu stavku.

2. Načela razvoja međunarodnih statističkih klasifikacija

2.1. Skrbnici

Skrbništvo nad međunarodnim statističkim klasifikacijama u nadležnosti je [ustrojstvene jedinice Ujedinjenih naroda zadužene za statistiku](#). Niz drugih međunarodnih klasifikacija posjeduju i upravljaju njima ključne međunarodne organizacije kao što su [WHO](#), [ILO](#), [UNESCO](#) ili [ISO](#).

Skrbnici međunarodnih klasifikacija odgovorni su, u dogovoru s međunarodnim i multinacionalnim organizacijama, za razvoj i održavanje tih klasifikacija. Također, odgovorni su za podršku u primjeni međunarodnih klasifikacija po zemljama te u nacionalnim statističkim i administrativnim uredima.

Skrbnici su dužni prezentirati međunarodne klasifikacije Stručnoj skupini za međunarodne statističke klasifikacije.

Uloga Stručne skupine jest pružiti savjetodavne usluge glede klasifikacijskih načela aktualnih i novih međunarodnih klasifikacija i najboljih praksa i koncepata te pojednostavniti usklađivanje povezanih klasifikacija, provjeriti klasifikacije prema kriterijima za uključivanje u međunarodnu obitelj te prilagoditi primjenu klasifikacija predmetu promatranja. Stručna skupina također usmjeruje [ustrojstvene jedinice Ujedinjenih naroda zadužene za statistiku](#) i druge skrbnike međunarodnih standardnih klasifikacija kad je riječ o tehničkim pitanjima revizije ili o razvoju neke klasifikacije te strateškom planiranju za rad na njoj.

2.2. Konceptualni aspekti

Svaka se statistička klasifikacija treba temeljiti na unaprijed utvrđenim konceptima i načelima. Konceptualna osnova podrazumijeva metodološke upute uključujući popratna objašnjenja kojima se za svaku klasifikacijsku kategoriju propisuje što uključuje/isključuje te se objašnjavaju pristupi za ono što je u kojem trenutku potrebno poduzeti.

Kako bi korisnici razumjeli o čemu je u klasifikaciji riječ, konceptualnu je osnovu potrebno dobro definirati i dokumentirati te je primijeniti za kategorizaciju, tumačenje i strukturiranje klasifikacije. Razvoj konceptualne osnove obavezan je i za horizontalne i za hijerarhijske klasifikacije.

Klasifikacije se izrađuju na temelju strogih i dosljednih metodoloških načela kao što su industrijsko podrijetlo, fizička svojstva i osnovna priroda proizvoda te njihova tržišna usmjerenost. Tržišna usmjerenost proizvoda može se temeljiti na proizvodnji, ponudi, tržištu ili na potrebama određenih gospodarskih aktivnosti, a svaki pristup odgovara različitim svrhama. Mogu se temeljiti na načelima ili konceptima koji su razvijeni za potrebe izrade međunarodnog standarda zahvaljujući međunarodnoj suradnji, bilo da su provedene konzultacije s dionicima bilo da je postignut sporazum između nacionalnih statističkih ureda.

Šifarnici nisu konstruirani uz primjenu strogih metodoloških pravila, no kad su izvedeni iz postojećih standarda, tada ih do određene mjere nasljeđuju. S obzirom na to da ih se učestalo prepoznaje kao alate za usklađivanje, šifarnici sve češće podliježu različitim pravilima, kao što su npr. strogi i usklađeni sustavi šifriranja.

2.3. Formalni aspekti

Najvažnije standardne klasifikacije službeno su odobrili Organizacija za međunarodne klasifikacije, Odjel za statistiku Ujedinjenih naroda (UNSD), Odbor za Europski statistički sustav (ESSC) za standarde Europske unije te odgovarajuća tijela u nacionalnim statističkim uredima (NSI) za nacionalne klasifikacije. Najvažnije standardne klasifikacije slijede i druge službene procedure kao što su, primjerice, one koje razvijaju ad hoc radna skupinaza NACE, ESSC, Europska komisija, Europski parlament te Vijeće Europske unije. Ostale klasifikacije definirane su u pravnim aktima, metodološkim priručnicima i sličnim uputama.

Šifarnici se općenito donose na operativnijoj razini, ali se moraju donijeti i na temelju službenih procedura koje su na snazi unutar određene organizacije. To se može dogoditi na razini institucije ili na razini tematskog područja. Šifarnici također mogu biti definirani u pravnim aktima, metodološkim priručnicima i sličnim uputama.

2.4. Vrste klasifikacija

a) Međunarodne klasifikacije (referentne klasifikacije)

Međunarodna ili referentna klasifikacija jest ona koju je razvila međunarodna institucija kao što je Statistički odjel Ujedinjenih naroda (UNSD), Međunarodna organizacija za standardizaciju (ISO), Međunarodna organizacija rada (ILO) ili Svjetska zdravstvena organizacija (WHO).

Cilj međunarodnih klasifikacija jest pružiti zajednički okvir za prikupljanje i organiziranje informacija o određenome statističkom sustavu, konceptu ili varijabli. Njihova primjena, bilo u izvornom obliku bilo preko nacionalnih prilagodbi, olakšava razmjenu i usporedivost statistika i drugih informacija među zemljama. Te su klasifikacije razvijene uz iscrpne međunarodne konzultacije.

Međunarodna ili referentna klasifikacija može zahtijevati prilagodbu kako bi zadovoljila uvjete koje nameću potrebe određene zemlje. Pojedinu međunarodnu klasifikaciju, naime, nije uvijek moguće primijeniti onako kako je prvotno zamišljeno, tj. mogu postojati kategorije definirane za međunarodnu upotrebu koje se ne primjenjuju u okružjima specifičnima za pojedine zemlje.

Između različitih međunarodnih klasifikacija obvezatno je definirati tablice veza (koje preslikavaju ili povezuju klasifikacije) jer olakšavaju međunarodno izvješćivanje i omogućuju upravljanje vremenskim serijama.

b) Izvedene ili povezane klasifikacije

Izvedene ili povezane klasifikacije obično se temelje na međunarodnoj referentnoj klasifikaciji. Mogu se razviti:

- primjenom koncepata referentne klasifikacije na stroži ili alternativan način kako bi se proizvela drukčija klasifikacijska hijerarhijska struktura
- prihvaćanjem referentne klasifikacijske strukture i kategorija na višim razinama, a zatim dodavanjem dodatnih detalja niže razine za regionalne ili nacionalne potrebe
- preuređivanjem ili združivanjem dijelova jedne ili više referentnih klasifikacija kako bi se kreirala nova verzija referentne klasifikacije.

2.5. Međukategorijska isključivost

Kategorije u statističkoj klasifikaciji moraju sadržavati međusobno isključive i iscrpne stavke na istoj klasifikacijskoj razini, tj. trebalo bi biti moguće razvrstati svaki član populacije primarnih jedinica isključivo pod jednu klasifikacijsku kategoriju te grupirati sve jedinice po klasifikacijskim kategorijama.

Klasifikacija s kategorijama koje se međusobno ne isključuju zbunjuje korisnike i onemogućuje točnu i dosljednu primjenu statističke klasifikacije. Međukategorijska isključivost obvezatna je i za horizontalne i za hijerarhijske klasifikacije.

Klasifikacija bi trebala biti iscrpna za sve moguće vrijednosti koje varijabla može poprimiti među primarnim jedinicama koje klasifikacija prikazuje. Za potrebe šifriranja treba napomenuti da suvišne ili nepotrebne kategorije često onemogućuju učinkovitost i korisnost klasifikacije.

2.6. Statistička ravnoteža

Statistička klasifikacija u svojoj hijerarhiji prema pravilu ne bi trebala na istoj razini imati kategorije koje su previše različite po veličini populacije (obuhvat jedinica promatranja). Statistička ravnoteža omogućuje da se klasifikacija učinkovito primjenjuje za tablicu veza agregiranih podataka. Kako bi se istovrsni elementi razvrstali jednoobrazno i kako bi se održala homogenost, potrebno je uspostaviti statističku ravnotežu, osobito kad su posrijedi istraživanja koja se provode metodom uzorkovanja.

2.7. Statistička primjena

Primjena statističke klasifikacije znači da je u klasifikaciji na temelju dostupnih informacija moguće učinkovito, točno i dosljedno razlikovati kategorije, primjerice za šifriranje odgovora na pitanja koja se postavljaju u statističkim istraživanjima ili administrativnim obrascima.

Statistička provedba temeljni je aspekt načina primjene klasifikacije u prikupljanju statističkih podataka. S pomoću dobro razvijenih alata i razrađenih postupaka šifriranja trebalo bi biti moguće učinkovito razvrstati statističke jedinice pod ispravne kategorije.

2.8. Klasifikacijske jedinice i statističke jedinice

Klasifikacijske jedinice jesu osnovne jedinice koje se razvrstavaju s pomoću klasifikacijskih metodoloških uputa (npr. posao prema klasifikaciji zanimanja te djelatnosti poduzeća/ustanove prema klasifikaciji djelatnosti).

Statističke jedinice jesu jedinice promatranja ili mjerenja za koje se podaci prikupljaju. To mogu biti osobe, proizvodi, poduzeća, geografska područja, događaji, poslovi itd.

2.9. Usporedivost vremenskih serija

U razvoju i primjeni statističkih klasifikacija mora se voditi briga o uspostavljanju vremenske usporedivosti između aktualne i prethodne klasifikacijske verzije. Trebalo bi izbjegavati velike prekide u vremenskim serijama u slučajevima kad na klasifikacije utječu znatne društvene promjene. Vremenskim se serijama može upravljati primjenom tablica veza jer one metodološki povezuju različite klasifikacijske verzije.

3. Klasifikacijske sastavnice

Većina klasifikacija ima hijerarhijsku organizaciju kategorija, koja omogućuje tumačenje proizvedenih skupova podataka po različitim klasifikacijskim razinama. Homogena i detaljna hijerarhijska organizacija klasifikacija omogućuje prikupljanje, obradu i diseminaciju podataka po određenim razinama agregiranja. Stoga se za klasifikacije može reći da su prema svojem dizajnu i višenamjenske.

Za razliku od klasifikacija, šifrnici se prikazuju u horizontalnom obliku i imaju jednostavnu strukturu. Iako vizualno možda ostavljaju dojam jednostavnosti, u praksi su šifrnici vrlo kompleksni jer mogu sadržavati i duge popise agregata koji se primjenjuju za analizu podataka.

Cilj standardnih klasifikacija jest pružiti prihvaćen okvir koji omogućuje prilagođavanje skupova podataka različitim izvorima podataka i statističkim istraživanjima te ih pripremiti da budu usporedivi. Klasifikacija se definira za potrebe prikupljanja, obrade i diseminacije podataka statističkog istraživanja ili za potrebe registara. Za razliku od standardne klasifikacije, klasifikacija pripremljena za potrebe jednog istraživanja može sadržavati više atributa ili metapodataka (npr. mjerne jedinice ili vrstu proizvodnje).

Standardna statistička klasifikacija treba sadržavati sljedeće elemente:

- strukturu (ključ sortiranja, sustav šifriranja i hijerarhijsku strukturu)
- oznake
- objašnjenja
- abecedno i brojučano kazalo.

3.1. Naziv klasifikacije

Naziv klasifikacije formalni je naziv koji je povezan s klasifikacijom. U nastavku se navode primjeri naziva.

- [Međunarodna standardna klasifikacija svih industrijskih djelatnosti \(ISIC\)](#)
- [Međunarodna standardna klasifikacija obrazovanja \(ISCED\)](#)
- [Središnja klasifikacija proizvoda \(CPC\)](#)
- [Standardna međunarodna klasifikacija trgovine \(SITC\)](#)

3.2. Klasifikacijski identifikatori

To su uobičajene kratice koje su povezane s klasifikacijom. Primjeri se navode u nastavku.

ISIC – Međunarodna standardna klasifikacija svih industrijskih djelatnosti

ISCO – Međunarodna klasifikacija zanimanja

CPC – Središnja klasifikacija proizvoda

3.3. Klasifikacijske verzije

Klasifikacijske verzije jesu popisi međusobno isključivih kategorija koje pružaju klasifikacijske varijable za određeno razdoblje. Ako je verzija uređena hijerarhijski, svaka je razina u hijerarhiji skup uzajamno isključivih kategorija. Normativni je status klasifikacijskih verzija određen te vrijedi za neko razdoblje. Nova verzija mora se znatno razlikovati od prethodne. Znatne razlike jesu one koje mijenjaju granice među kategorijama, to jest, statistička jedinica može pripadati različitim kategorijama u novoj i staroj verziji. Promjene u granicama mogu nastati stvaranjem ili brisanjem kategorija ili premještanjem dijela jedne kategorije u drugu.

Nova klasifikacija razvija se kada se mijenjaju opseg, koncepti ili struktura, a ne kada se samo dodaju nove ili izbrišu stare kategorije i/ili promijene opisi definicija.

a) Klasifikacijske razine

Prema strukturi klasifikacije mogu biti horizontalne (imaju jednu razinu) ili hijerarhijske (imaju nekoliko razina). Najniža razina hijerarhijske klasifikacije uvijek je najdetalnija razina, tj. daje najpreciznije informacije (detaljne vrijednosti) za varijablu prema kojoj se razvrstava statistička jedinica. Kategorije na toj razini grupiraju se u sveobuhvatne klasifikacijske kategorije.

U klasifikaciji bi trebao postojati dovoljno opširan obuhvat kako bi se zadovoljio što veći opseg statističkih potreba.

Standardne statističke klasifikacije daju referentni okvir za prikupljanje, agregiranje i usporedbu statističkih podataka. Iako su pojmovi na kojima se temelji statistička klasifikacija općenito dobro definirani (npr. ekonomske djelatnosti, industrijski proizvodi), nije moguće predvidjeti sve potrebe korisnika. Osim toga, nije neuobičajeno da se klasifikacije koje su izvorno razvijene za statističke svrhe primjenjuju i za administrativne svrhe, za znanstvene studije i sl.

"Iscrpan obuhvat promatrane populacije" znači da je za svaku jedinicu promatranja moguće odrediti pripadajuću klasifikacijsku kategoriju; primjerice, klasifikacija građevinskih radova raščlanjena na "nestambene zgrade" i "stambene zgrade" ne bi bila dovoljno iscrpna jer ne bi obuhvaćala niskogradnju kao što je gradnja cesta, mostova itd.

Za razliku od klasifikacija, šifarnici se razvijaju na temelju utvrđenih potreba kao što su prikupljanje podataka i diseminacija za jedno ili više statističkih područja. Osim toga, primjenjuju se kao alat za razmjenu podataka. Šifarnici se mogu primjenjivati i pri povezivanju podataka te mogu biti izrađeni po mjeri i određenom nacrtu.

SLIKA 1. PRIMJER PRIMJENE STATISTIČKE KLASIFIKACIJE ZA ADMINISTRATIVNE SVRHE
– REGISTAR POSLOVNIH SUBJEKATA DZS-a

DRŽAVNI ZAVOD ZA STATISTIKU
CROATIAN BUREAU OF STATISTICS

PODACI O POSLOVNIM SUBJEKTIMA

Početna stranica English

Podaci o poslovnim subjektima na dan: 2. siječnja 2024.

Svaki poslovni subjekt upisan u Registar poslovnih subjekata može na ovoj stranici pomoću svoga matičnog broja vidjeti osnovne podatke koji se vode o njemu i o dijelu poslovnog subjekta.

- Kako registrirati poslovne subjekte
- Česta postavljena pitanja u vezi s registrom poslovnih subjekata

Informacije o registru poslovnih subjekata:
Telefon: (+385 1) 48 93 501
Telefaks: (+385 1) 48 17 396
Elektronička pošta: registar@dzs.hr
Radno vrijeme za rad sa strankama: ponedjeljak - petak od 8 do 13 sati

Uvjeti pretraživanja

Matični broj poslovnog subjekta: (8 znamenki s vodećim nulama)

Redni broj dijela poslovnog subjekta*: (odabrati iz izbornika)

* Redni broj je potrebno odabrati samo za prikaz podataka o dijelu poslovnog subjekta i to nakon što je pronađen poslovni subjekt.

Podaci o poslovnom subjektu:

Naziv/tvrtka: **REPUBLIKA HRVATSKA DRŽAVNI ZAVOD ZA STATISTIKU**
Sjedište i adresa: **Zagreb, Illica 3**
Pravnoustrojbeni oblik: **Ministarstva i ostali samostalni organi državne uprave** Brojčana oznaka: **5**
Djelatnost: **Opće djelatnosti javne uprave**
Šifra djelatnosti prema NKD 2007: **8411** NKD 2002: **75111**

Pravne osnove:

Državni zavod za statistiku (DZS) vodi **Registar poslovnih subjekata** na temelju Zakona o nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti (NN, br. 98/94.), Odluke o Nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti 2007. – NKD 2007. (NN, br. 58/07. i 72/07.), i Pravilnika o razvrstavanju poslovnih subjekata prema Nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti 2007. - NKD 2007 (NN, br. 55/16. i 35/18.).

Državni zavod za statistiku razvrstava poslovne subjekte i dijelove poslovnih subjekata prema NKD-u 2007.

Poslovni subjekt može od Državnog zavoda za statistiku zatražiti prijepis obavijesti o razvrstavanju. Ukoliko poslovni subjekt smatra da je nepropisno razvrstan, ...

Copyright © 2006 - 2022 Republika Hrvatska - Državni zavod za statistiku

SLIKA 2. PRIMJER PRIMJENE STATISTIČKE KLASIFIKACIJE ZA ADMINISTRATIVNE SVRHE – OBRTNI REGISTAR

REPUBLIKA HRVATSKA
Ministarstvo gospodarstva
i održivog razvoja

Pretraživanje baze podataka Obrtnog registra 🔍 Upute ? PORTOR – Portal Obrtnog registra RH

AUTO-IVEC, OBRT ZA TRGOVINU I USLUGE, MILJENKO IVEC, NOVI MAROF, VARAŽDINSKA 120

Pretežita djelatnost: TRGOVINA NA MALO MOTORNIM GORIVIMA I MAZIVIMA

NESLUŽBENA KOPIJA IZVATKA **SLUŽBENI IZVADAK**

vlasnik

Prezime i ime: IVEC MILJENKO
OIB: 35082112975
Zanimanje: 5220.21.3 - PRODAVAČ
Složenost: 3 (srednja stručna sprema u trogodišnjem trajanju)

obrt - sjedište

Naziv obrta: AUTO-IVEC, OBRT ZA TRGOVINU I USLUGE, MILJENKO IVEC, NOVI MAROF, VARAŽDINSKA 120
Vrsta obrta: Nepovlašteni obrt
Stanje obrta: U radu
MBO: 91275164
Upravno tijelo: UPRAVNI ODJEL ZA GOSPODARSTVO I EUROPSKE POSLOVE VARAŽDIN (VARAŽDIN)
Početak obrta: 07.02.1995
Ulica: Varaždinska ulica 120
Naselje: NOVI MAROF
Općina / grad: NOVI MAROF
Županija: VARAŽDINSKA ŽUPANIJA
WWW adresa: -

djelatnosti sjedišta

Prema NKD 2007:

Djelatnost: 47.78 - OSTALA TRGOVINA NA MALO NOVOM ROBOM U SPECIJALIZIRANIM PRODAVAONICAMA
Opis: TRGOVINA NA MALO GORIVIMA
Datum promjene: 31.12.1996
Stručna osoba: IVEC MILJENKO
OIB: 35082112975
Zanimanje: 5220.22.5 - TRGOVAC

3.4. Struktura

Nema čvrstih i jednostavnih pravila kada primijeniti koju vrstu klasifikacijske strukture. Ipak, struktura bi trebala sadržavati najdetaljnije kategorije na najnižoj razini hijerarhijske klasifikacije.

Bitno obilježje statističkih klasifikacija jest njihova stroga hijerarhijska organizacija. Ovisno o dostupnosti softverskog alata, klasifikacijska struktura sadržava:

- naziv
- hijerarhijsku strukturu
- ključ za sortiranje
- službenu šifru
- oblike prezentiranja
- srodnu šifru.

Klasifikacije su strukturirane ili kao horizontalne klasifikacije (jednostavan popis kategorija) ili kao hijerarhijske klasifikacije (s logičnom hijerarhijom kategorija u rasponu od detaljnih pa do opširnih razina).

(i) Horizontalne klasifikacije

Horizontalne klasifikacije sadržavaju samo jednu razinu, tj. popis kategorija. One se razvijaju kada nema potrebe za grupiranjem kategorija u agregirane skupine. Ipak, kategorije bi morale biti međusobno isključive, a klasifikacije iscrpne.

Primjer horizontalne klasifikacije jest klasifikacija prema spolu.

Horizontalna klasifikacija istovjetna je linearnoj klasifikaciji.

Struktura horizontalne klasifikacije trebala bi se primjenjivati kad se traži jednostavan popis kategorija ili kad nema potrebe za agregiranjem ili grupiranjem kategorija u stavke koje bi mogle biti korisne za opise ili analize u kombinaciji s drugim varijablama.

(ii) Hijerarhijske klasifikacije

Hijerarhijske klasifikacije imaju više od jedne razine agregiranja. Obično su strukturirane kao najopćenitije ili opširne kategorije na vrhu klasifikacijske hijerarhije te najdetaljnijim kategorijama na dnu. Ovisno o deskriptivnim i analitičkim potrebama, svaka se razina može upotrijebiti pri bilježenju vrijednosti varijable, npr. u anketnom odgovoru ili administrativnom zapisu.

Primjeri hijerarhijskih klasifikacija jesu Međunarodna standardna klasifikacija svih industrijskih djelatnosti (ISIC) ili Središnja klasifikacija proizvoda (CPC).

Hijerarhijska klasifikacijska struktura trebala bi se primijeniti kad postoji zahtjev za agregiranjem ili grupiranjem kategorija u stavke koje su zadovoljavajuće za deskriptivne ili analitičke potrebe te za kombiniranje s drugim varijablama.

Ključ za sortiranje

Kad se klasifikacijske šifre sastoje samo od brojeva, njihova je struktura unaprijed utvrđena, što znači da je broj znamenaka na svakoj hijerarhijskoj razini jasno definiran. Redoslijed kategorija u klasifikaciji može se temeljiti na brojčanom sortiranju šifri. Primjer je u nastavku.

- 01
- 01.11
- 01.12
- 01.19
- 02
- 02.11
- 02.12
- 02.19
- 20.21

No kad se šifriranje temelji na kombinaciji abecednih i brojčanih znakova, kao što je slučaj za klasifikaciju ISIC (Međunarodna standardna industrijska klasifikacija svih ekonomskih djelatnosti):

- A
- 01
- 011
- 0111
- 0112
- B
- 05
- 051
- 0511,

razvrstavanje zapisa po abecedi može poremetiti gornju strukturu. Kako bi se pratio redoslijed zapisa, potrebno je uvesti dodatno polje u bazu podataka. To se polje naziva "ključ razvrstavanja" (također poznat kao UID ili jedinstveni identifikacijski broj, ID itd.).

Ključ za sortiranje može biti jednostavan (1, 2, 3, 4 itd.) ili složeniji, kao što je to npr. u Kombiniranoj nomenklaturi (KN). Ključ za razvrstavanje sastoji se od dvanaesteroznamenastih šifri fiksne duljine (npr. 010011000090), koje prenose informacije ne samo o redoslijedu zapisa nego i o njihovoj naravi, hijerarhijskoj razini itd. – sve te informacije bitne su za potrebe diseminacije.

Službena šifra

Službena je šifra dostupna u službenim dokumentima (npr. službenim publikacijama UN-a, Službenom listu Europske unije itd.). U prikazu službene šifre može se definirati format prikaza koji uključuje točku ili razmak i sl., kako slijedi:

- Harmonizirani sustav (HS): 0101.90
- Kombinirana nomenklatura (CN): 0101 90 00
- ISIC: 0111
- NACE: 01.11.

Katkad je šifra predstavljena u jednom nizu, tj. bez posebnih znakova kao što su točke i razmaci, za potrebe razmjene podataka i upravljanja bazama podataka.

Praktična primjena šifara Harmoniziranog sustava, Kombinirane nomenklature i Statističke klasifikacije ekonomskih djelatnosti – NACE, u praksi izgleda kako slijedi:

- Harmonizirani sustav: 010190
- Kombinirana nomenklatura: 01019000
- NACE: 0111.

Klasifikacijski službeni, skraćeni i ostali nazivi

Moguće je utvrditi nekoliko vrsta naziva kako slijedi:

- službeni nazivi
- skraćeni nazivi.

Šifarski sustav

Šifarski sustav statističkih klasifikacija strogo je organiziran, što znači da u većini slučajeva sustav šifriranja naznačuje o kojoj je hijerarhijskoj razini dotičnih kategorija riječ. Primjer sustava šifriranja prema Kombiniranoj nomenklaturi:

- kategorije prve razine ("područja") prikazuju se rimskim brojevima
- kategorije druge razine ("poglavlja") prikazuju se dvoznamenkastim broječanim šiframa
- kategorije treće razine ("naslovi") prikazuju se četveroznamenkastim broječanim šiframa
- kategorije četvrte razine ("HS podnaslovi") prikazuju se šesteroznamenkastim broječanim šiframa
- kategorije pete razine ("kategorije KN") prikazuju se osmeroznamenkastim broječanim šiframa.

U šifranicima se uspostavljeni sustav šifriranja rijetko pojavljuje jer hijerarhijske razine mogu postojati samo ako su kategorije međusobno isključive, a to je uobičajeno samo kad su posrijedi klasifikacije, a ne i šifranici. Programeri šifranika mogu kreirati šifre razumljive korisnicima dodjeljujući im značenje, čime se olakšava njihovo tumačenje, kao što je prikazano u nastavku na primjeru koji opisuje načine prijevoza.

SLIKA 3. PRIMJER HIJERARHIJSKE KLASIFIKACIJE – KOMBINIRANA NOMENKLATURA

Oznaka KN	Naziv
8901	Putnički brodovi, izletnički brodovi, trajekti, teretni brodovi, teglenice i slična plovila za prijevoz osoba ili robe
8901 10	– putnički brodovi, izletnički brodovi i slična plovila konstruirana prvenstveno za prijevoz putnika; trajekti svih vrsta
8901 10 10	-- za plovidbu morem
8901 20	– tankeri
8901 20 10	-- za plovidbu morem
8901 30	– brodovi hladnjače, osim onih iz podbroja 8901 20
8901 30 10	-- za plovidbu morem
8901 90	– ostala plovila za prijevoz robe i ostala plovila za prijevoz i putnika i robe
8901 90 10	-- za plovidbu morem
8902 00	Ribarski brodovi; brodovi-tvornice i ostali brodovi za preradu ili konzerviranje ribarskih proizvoda
8902 00 10	– za plovidbu morem

Izvor: [Ministarstvo financija – Carinska uprava](#)

3.5. Ostali nazivi

Kao što sâm naziv kaže, službeni nazivi jesu nazivi koji se upotrebljavaju pri diseminaciji podataka, a objavljeni su u Službenom listu Europske unije ili Narodnim novinama i sl.

Za potrebe diseminiranja dugački nazivi katkad nisu prikladni za prezentaciju u tablicama jer je prostor važan parametar, a isto vrijedi i za statističke i administrativne registre. U tim se slučajevima upotrebljavaju skraćeni nazivi, koji obično sadržavaju manje od pedeset znakova.

Što se tiče ostalih naziva u klasifikacijama, poput Kombinirane nomenklature, koja sadržava stotine kategorija označenih kao "ostalo", za korisnike se to nije pokazalo praktičnim jer, primjenom postupka analize druge kategorije u predmetnoj skupini, moraju sami zaključiti što je sadržaj tih kategorija. Kako bi pomogle korisnicima u pravilnom tumačenju sadržaja pojedinih klasifikacijskih kategorija, institucije zadužene za kreiranje, primjenu i održavanje klasifikacija, za potrebe korisnika pripremaju objašnjenja kojima nastoje sadržaj svake kategorije približiti krajnjem korisniku.

Jedno od glavnih obilježja statističkih klasifikacija jest razvrstavanje svake pojave ili objekta u isključivo jednu i samo jednu klasifikacijsku kategoriju, bez preklapanja s drugom klasifikacijskom kategorijom. Stoga je važno upotrebljavati jasne i nedvosmislene definicije pojedinih kategorija.

Prema tom se klasifikacijskom obilježju mogu jasno i nedvosmisleno razgraničiti klasifikacije od šifrnika. Nažalost, pri kreiranju šifrnika često se ne poštuje načelo uzajamne isključivosti pa se događa da sadržavaju agregate koji se preklapaju.

Kad govorimo o broju definiranih razina, za korisnike bi bilo bolje da je minimalan jer tako dobivaju uvid u pojedinosti koje su im potrebne za različite vrste opisa i analiza. Hijerarhijske klasifikacije mogu obuhvaćati devet razina, iako obično ne zahtijevaju više od njih pet.

Treba napomenuti da je kreiranje učinkovitih i transparentnih šifrnika teže kad sadržavaju više klasifikacijskih razina.

3.6. Šifarska struktura

Šifre se sastoje od jednoga ili više abecednih ili broječnih znakova koje se dodjeljuju svakoj klasifikacijskoj kategoriji. Šifra se može sastojati od kombinacije abecednih i/ili broječnih znakova.

Nema standardnih kriterija za odluku o tome kada se koristiti abecednima, a kada broječanim znakovima. Korisnije su broječane oznake, osobito pri kreiranju logičkih i hijerarhijskih klasifikacija. Kako bi se omogućilo pohranjivanje standardnog uzorka šifre unutar računalnih sustava upravljanja klasifikacijom, u nekim slučajevima bit će potrebno dodati vodeće nule.

Struktura šifre mora biti dosljedna i logična za svaku klasifikacijsku razinu za koju se upotrebljava. Za prvu razinu hijerarhijske klasifikacije struktura šifre treba biti prva pozicija koja označuje najagregiraniju razinu, npr. 1 za prvu najbrojniju skupinu; za razinu 2 treba biti 12, dok za razinu 3 treba biti 123 – tj. logična hijerarhijska struktura. Time se ne isključuje primjena drugih primjera, ali s njima može biti teško povezati jednu razinu s drugom. Tako se, primjerice, ne preporučuje upotreba rimskih brojeva iza kojih slijede slovačni znakovi, a nakon njih slovačno-broječni znakovi. Kako bi se u budućnosti pri kreiranju novih klasifikacijskih verzija mogle dodavati nove šifre, struktura šifri trebala bi biti održiva.

U horizontalnoj klasifikaciji šifre mogu biti uzastopni brojevi ili po mogućnosti kombinacije slova koje mogu poslužiti kao početne lako razumljive oznake za kategoriju, primjerice, abecedne šifre od dva znaka za predstavljanje naziva država. Svaka kategorija u klasifikaciji mora imati šifru, dok struktura šifre treba biti konzistentna i logična za svaku razinu koja se upotrebljava.

SLIKA 4. PRIMJER ABECEDNOG POPISA DRŽAVA ČLANICA

Kratko ime u izvornom jeziku (geografsko ime) (1)	Službeno ime u izvornom jeziku (protokolarno ime)	Kratko ime u hrvatskom jeziku (geografsko ime)	Službeno ime u hrvatskom jeziku (protokolarno ime)	Oznaka države (2)	Stara kratica (2)
Belgique/België	Royaume de Belgique/ Koninkrijk België	Belgija	Kraljevina Belgija	BE	B
България (*)	Република България	Bugarska	Republika Bugarska	BG	—
Česko	Česká republika	Češka	Češka Republika	CZ	—
Danmark	Kongeriget Danmark	Danska	Kraljevina Danska	DK	DK
Deutschland	Bundesrepublik Deutschland	Njemačka	Savezna Republika Njemačka	DE	D
Eesti	Eesti Vabariik	Estonija	Republika Estonija	EE	—
Éire/Ireland	Éire/Ireland	Irska	Irska	IE	IRL
Ελλάδα (*)	Ελληνική Δημοκρατία	Grčka	Helenska Republika	EL	EL
España	Reino de España	Španjolska	Kraljevina Španjolska	ES	E
France	République française	Francuska	Francuska Republika	FR	F
Hrvatska	Republika Hrvatska	Hrvatska	Republika Hrvatska	HR	—
Italia	Repubblica italiana	Italija	Talijanska Republika	IT	I
Κύπρος (*)	Κυπριακή Δημοκρατία	Cipar	Republika Cipar	CY	—
Latvija	Latvijas Republika	Latvija	Republika Latvija	LV	—
Lietuva	Lietuvos Respublika	Litva	Republika Litva	LT	—

Izvor: [Međuinstitucijski stilski priručnik](#)

3.7. Deskriptor (opisnik)

Deskriptori su tekstovi koji jednim retkom opisuju klasifikacijsku kategoriju. Kako bi se nedvosmisleno ilustrirao točan sadržaj kategorije, deskriptor bi trebao biti jedinstven i smislen unutar klasifikacije. Svaki bi deskriptor trebao biti razumljiv sam za sebe, tj. ne bi se trebalo koristiti dodatnim informacijama te bi trebalo biti jasno da jedna kategorija ima drukčiji sadržaj od svih ostalih.

SLIKA 5. PRIMJER DESKRIPTORA IZ NACIONALNE KLASIFIKACIJE ZANIMANJA 2010. – NKZ 2010.

1330 Direktori/direktorice u području informacijsko komunikacijskih tehnologija

3.8. Opisi, definicije i objašnjenja

Brojčane ili slovne oznake nisu dovoljne za nedvosmisleno tumačenje kategorije, stoga su popraćene objašnjenjima koja daju detaljne informacije o onome što je obuhvaćeno određenom kategorijom, a što nije. Sastavni dio objašnjenja jesu i popratna tumačenja kao što su "mišljenja o klasifikaciji", "odluke o klasifikaciji", "običajno pravo" itd.

Najčešći način izrade objašnjenja obuhvaća:

- središnji sadržaj
- ograničeni sadržaj
- isključeni sadržaj.

Središnji sadržaj jest opis radnji za koje je poznato da su uključene u koncept. Te informacije mogu biti naznačene rečenicom kao što je "Ovaj razred uključuje", "Ova kategorija uključuje", "Ova pozicija uključuje", "Uključuje" itd.

Ograničeni sadržaj opisuje radnje koje su uključene u klasifikacijsku kategoriju prema konvenciji ili konsenzusu jer je određenu kategoriju moguće razvrstati i pod drugu kategoriju. Tipičan primjer odnosi se na drvene cipele, koje su se prije jednog stoljeća smatrale isključivo cipelama, a danas se u većini zemalja smatraju rukotvorinama. Te se informacije za potrebe točne primjene u praksi obično uvode s oznakama kao što su "Ovaj razred također uključuje", "Ova kategorija također uključuje"; "Ova pozicija također uključuje", "Uključuje također" itd.

Isključeni sadržaj izražava ono što nije obuhvaćeno određenom klasifikacijskom kategorijom. Ta se informacija izražava sljedećim rečenicama: "Ovaj razred isključuje", "Ova kategorija isključuje", "Ova pozicija isključuje", "Isključuje" itd. Za izuzeća se preporučuje izričito upućivanje na klasifikacijsku razinu pod koju pripada sadržaj naziva "isključuje".

SLIKA 6. PRIMJER IZ NACIONALNE KLASIFIKACIJE ZANIMANJA 2010. – NKZ 2010. – ROD 3.

3333 Posrednici/posrednice pri zapošljavanju i srodna zanimanja

Posrednici/posrednice pri zapošljavanju i srodna zanimanja povezuju osobe koje traže posao i poslodavce za određene projekte na zahtjev poslodavca i drugih tvrtka, uključujući vladu i institucije, ili nalaze mjesta za rad ljudima koji traže posao uz proviziju.

Poslovi koje obavljaju uključuju:

- (a) povezivanje osoba koje traže posao s raspoloživim slobodnim radnim mjestima
- (b) traženje posloprimaca za slobodna radna mjesta, uz proviziju poslodavca ili posloprimca
- (c) dogovaranje s poslodavcima ili tvrtkama o potrebnim vještinama i drugim sposobnostima koje bi trebao imati zaposlenik ili dobavljač
- (d) traženje radnika s potrebnim vještinama i poduzimanje potrebnih formalnosti u skladu s nacionalnim ili međunarodnim pravilima i propisima
- (e) zaključivanje ugovora o radu u skladu sa zakonom te njihovo potpisivanje
- (f) savjetovanje u vezi s programima osposobljavanja.

Primjeri zanimanja u ovoj skupini:

- posrednik/posrednica za zapošljavanje
- ugovaratelj/ugovarateljica posla
- službenik/službenica za traženje posla.

Neka slična zanimanja razvrstana drugdje:

- *savjetnik/savjetnica za planiranje poslovne karijere - 2423*
- *analitičar/analitičarka zanimanja - 2423*
- *posrednik/posrednica za književnost - 3339*
- *posrednik/posrednica za glazbene izvođače - 3339*
- *posrednik/posrednica za športaše - 3339*
- *posrednik/posrednica za dramske umjetnike - 3339*

U nekim klasifikacijama ne postoji jasna razlika između onoga što je uključeno u kategoriju i onoga što je isključeno iz nje. U tom će se slučaju informacije mapirati s pomoću tzv. središnjeg sadržaja.

U ostalim se slučajeva dodaje četvrto poglavlje naziva "uvodne napomene". To se područje nalazi prije objašnjenja i daje pregled dotične kategorije ili skupa elemenata unutar te kategorije.

U nastavku se navodi primjer uvodnog objašnjenja za poziciju 01 verzije COICOP-a iz 1999.

01. Hrana i bezalkoholna pića

Odjeljak 01 obuhvaća hranu (01.1) i bezalkoholna pića (01.2) koje kućanstvo kupuje uglavnom za potrošnju ili pripremu kod kuće. Isključuje hranu i bezalkoholna pića koja se nude kao dio usluge posluživanja hrane (odjeljak 11).

U ovu skupinu (01.3) također su uključene usluge prerade primarnih proizvoda za proizvodnju hrane i bezalkoholnih pića za vlastitu potrošnju.

Hranu čini sva jestiva roba koju kućanstvo kupuje i konzumira za prehranu. Obuhvaća žitarice i proizvode od žitarica itd.

SLIKA 7. PRIMJER KLASIFIKACIJE COICOP-HICP 2000

Službena šifra	Službeni naziv	Broj razine	Potpuna šifra
0111	Kruh i žitarice	3	0111
0112	Meso	3	0112
0113	Ribe	3	0113
0114	Mlijeko, sir i jaja	3	0114
0115	Ulja i masti	3	0115
0116	Voće	3	0116
0117	Povrće	3	0117
0118	Šećer, džem, med, čokolada i konditorski proizvodi	3	0118
0119	Ostali prehrambeni proizvodi (d.n.)	3	0119
0121	Kava, čaj i kakao	3	0121
0122	Mineralna voda, osvježavajuća pića i sokovi	3	0122
0211	Žestoka pića	3	0211
0212	Vino	3	0212
0213	Pivo	3	0213
0221	Duhan	3	0221
0311	Materijal za odjeću	3	0311
0312	Odjevni predmeti	3	0312
0313	Ostali odjevni predmeti i pribor	3	0313
0314	Čišćenje, popravak i posudba odjeće	3	0314
0321	Obuća	3	0321
0322	Popravak, čišćenje i posudba obuće	3	0322
0411	Rente stanara i podstanara	3	0411
0431	Proizvodi za održavanje i popravak stana	3	0431
0432	Usluge za održavanje i popravci u stanu	3	0432
0441	Opskrba vodom	3	0441

Izvor: KLASUS – Državni zavod za statistiku

Neke klasifikacije nemaju popratna metodološka objašnjenja, ali upućuju na klasifikacijske razine koje su njihov sastavni dio. Kao primjer navodimo kategorije Standardne međunarodne trgovinske klasifikacije Ujedinjenih naroda (SITC), koje su definirane s pomoću klasifikacijskih kategorija Harmoniziranog sustava (HS), za koji je zadužena Svjetska carinska organizacija (WCO).

SLIKA 8. PRIMJER KLASIFIKACIJE SITC

Elementi klasifikacije	
Obitelj: Proizvodi	
Klasifikacija: SITC	
Verzija klasifikacije: SITC Rev. 4	
Razina klasifikacije: Pozicije	
Službena šifra	Službeni naziv
001.11	Živa goveda, žive čistokrvne rasplodne životinje
001.19	Živa goveda, osim čistokrvnih rasplodnih životinja
001.21	Žive ovce
001.22	Žive koze
001.31	Svinje, žive čistokrvne rasplodne životinje
001.39	Žive svinje, osim čistokrvnih rasplodnih životinja
001.41	Živa domaća perad vrste Gallus domesticus, patke, guske, pure i biserke mase ne veće od 185 g
001.49	Živa domaća perad vrste Gallus domesticus, patke, guske, pure i biserke mase veće od 185 g
001.50	Živi konji, magarci, mazge i mule
001.90	Žive životinje, d.n.
011.11	Goveđe meso, svježe ili rashlađeno, s kostima
011.12	Goveđe meso, svježe ili rashlađeno, bez kostiju
011.21	Smrznuto goveđe meso s kostima
011.22	Smrznuto goveđe meso bez kostiju
012.11	Ovčje meso, svježe ili rashlađeno
012.12	Ovčje meso, smrznuto
012.13	Kozje meso, svježe, rashlađeno ili smrznuto
012.21	Svinjsko meso, svježe ili rashlađeno
012.22	Svinjsko meso, smrznuto

Izvor: KLASUS – Državni zavod za statistiku

Nažalost, ni najdetalnija tumačenja ne mogu dati odgovor na sva moguća pitanja koja se mogu pojaviti u društvu. Stoga se povremeno dostavljaju upiti stručnjacima koji su zaduženi za klasifikacije, npr. pružateljima i korisnicima podataka te nacionalnim statističkim uredima. Upiti se mogu odnositi na, primjerice, razvrstavanje novih djelatnosti ili djelatnosti koje se rjeđe pojavljuju u gospodarstvu, a nisu posebno navedene u strukturi ili objašnjenjima klasifikacije. Ovisno o vrsti zahtjeva, osniva se povjerenstvo kao što su npr. Radna skupina za EU standarde i Radna skupina za klasifikacije NACE i CPA, koje analiziraju zaprimljene upite i rješavaju ih te daju smjernice za sve slične slučajeve u suradnji s članovima. Usuglašene smjernice za razvrstavanje objavljuju se na internetu.

Korisnici imaju uvid u popratne informacije o klasifikacijskoj kategoriji. Često su to upute koje jasno definiraju kategoriju ili mogu pomoći korisnicima u određivanju obuhvata kategorije. Uz navođenje primjera, bilješke s objašnjenjima mogu objasniti sadržaj onoga što pojedina kategorija uključuje i isključuje te ponuditi pravila ili smjernice za primjenu određene klasifikacijske kategorije. Definicije nisu obvezatne, ali za slučajeve u kojima je potrebno detaljnije objašnjenje sadržaja pojedinih kategorija, upotrebljavaju se kao sastavni dio klasifikacije.

3.9. Kazala za šifriranje

Kazala za šifriranje sastoje se od abecednih i brojčanih kazala tako da su pojmovi sortirani abecednim redom uz odgovarajuću šifru ili su poredani s pomoću brojčane oznake na najnižoj klasifikacijskoj razini od najmanje do najveće vrijednosti.

Ovisno o vrsti klasifikacije, abecedna kazala pojednostavnjuju razvrstavanje djelatnosti, proizvoda, zanimanja i ostalih statističkih pojava za koje su statističke klasifikacije kreirane. Abecedno kazalo uvijek se odnosi samo na jednu klasifikaciju, stoga je popis pojmova uvijek povezan isključivo samo s jednom šifrom, što znači da je odnos isključivo 1:1.

Osim abecednoga kazala, za potrebe korisnika izrađuje se i brojčano kazalo za šifriranje anketnih upitnika. Kazalo sadržava opise koji su preuzeti iz različitih izvora podataka te odgovore na postavljena pitanja iz istraživanja. Inače služi za šifriranje administrativnih izvora podataka, a u nekim slučajevima može sadržavati i popis pravopisnih pogrešaka. Brojčano kazalo trebalo bi kreirati za računalno potpomognuto šifriranje i ručno šifriranje.

SLIKA 9. PRIKAZ ABECEDNOGA KAZALA NACIONALNE KLASIFIKACIJE ZANIMANJA 2010. – NKZ 10.

Abecedno kazalo					
NKZ10	NKZ98	Zanimanja u muškom i ženskom rodu	NKZ10	NKZ98	Zanimanja u muškom i ženskom rodu
1211	1231.11.0	administrativni direktor/administrativna direktorica	2652	2453.26.7	akademski fagotist/akademski fagotistica
3344	4222.21.4	administrativni pomoćnik/administrativna pomoćnica u zdravstvenoj ordinaciji	2652	2453.22.7	akademski flautist/akademski flautistica
4110	4190.15.4	administrativni referent/administrativna referentica	2652	2453.34.7	akademski folklorni glazbenik/akademski folklorna glazbenica
4110	4190.15.4	administrativni službenik/administrativna službenica	2652	2453.21.7	akademski gitarist/akademski gitaristica
4120	4115.11.4	administrativni tajnik/administrativna tajnica	2652	2453.12.7	akademski glazbeni aranžer/akademski glazbena aranžerka
3343	3431.11.6	administrativni tajnik/administrativna tajnica, pristav II. vrste zvanja	2655	2455.11.7	akademski glumac/akademski glumica
2522	2131.51.7	administrator sustava/administratorica sustava	2651	2452.12.7	akademski grafičar/akademski grafičarka
2521	2131.51.7	administrator/administratorica baza podataka	2652	2453.16.7	akademski harfist/akademski harfistica
2521	2131.51.7	administrator/administratorica GIS-baza podataka	2652	2453.27.7	akademski hornist/akademski hornistica
3514	3121.43.6	administrator/administratorica mrežnih stranica	2652	2453.35.7	akademski instrumentalist/akademski instrumentalistica
3511	3122.17.4	administrator/administratorica obrade podataka	2652	2453.35.7	akademski jazz glazbenik/akademski jazz glazbenica
2521	2131.51.7	administrator/administratorica podataka	2651	2452.21.7	akademski keramičar/akademski keramičarka
3513	3121.45.4	administrator/administratorica područne računalne mreže (LAN)	2651	2452.13.7	akademski kipar/akademski kiparica
2522	2131.51.7	administrator/administratorica računalne mreže	2652	2453.24.7	akademski klarinetist/akademski klarinetistica
5222	3415.23.5	administrator/administratorica u prodavaonici	2652	2453.14.7	akademski klavirist/akademski klaviristica
4226	4222.21.4	administrator/administratorica u zdravstvenoj ustanovi	2652	2453.12.7	akademski kompozitor/akademski kompozitorica
4323	4133.31.4	administrator/administratorica za odobravanje letova	2652	2453.20.7	akademski kontrabasist/akademski kontrabasistica
4323	4133.31.4	administrator/administratorica za zrakoplovne ispite i evaluaciju licenci	2652	2453.13.7	akademski muzikolog/akademski muzikologinja
2529	2131.51.7	administrator/administratorica zaštite podataka	2652	2453.23.7	akademski oboist/akademski oboistica
0110	0110.41.0	admiral/admiralica flote	2652	2453.15.7	akademski orguljaš/akademski orguljašica
2230	2221.11.7	adžurvedski stručnjak/adžurvedska stručnjakinja	2652	2453.27.7	akademski rogist/akademski rogistica
3230	2221.11.7	adžurvedski tehničar/adžurvedska tehničarka	2652	2453.25.7	akademski saksofonist/akademski saksofonistica
			2652	2453.12.7	akademski skladatelj/akademski skladateljica
			2651	2452.11.7	akademski slikar/akademski slikarica
			2652	2453.47.7	akademski solonjevač/akademski solonjevačica

A

Izvor: Nacionalna klasifikacija zanimanja 2010. – NKZ 10. – III. KNJIGA Abecedno i brojčano kazalo Interni materijal

2. ZNANSTVENICI/ZNANSTVENICE, INŽENJERI/INŽENJERKE I STRUČNJACI/STRUČNJAKINJE

NKZ10	NKZ98	Naslovi u muškom i ženskom rodu	NKZ10	NKZ98	Naslovi u muškom i ženskom rodu
2111		Fizičari/fizičarke i astronomi/astronomke			
	2111.21.7	astronom/astronomka	2113.12.7		diplomirani kemičar/diplomirana kemičarka anorganskih sustava
	2111.21.7	diplomirani astronom/diplomirana astronomka	2113.13.7		diplomirani kemičar/diplomirana kemičarka elektrokemijskih sustava
	2111.11.7	diplomirani balističar/diplomirana balističarka	2113.18.7		diplomirani kemičar/diplomirana kemičarka farmaceutskih sustava
	2111.11.7	diplomirani inženjer/diplomirana inženjerka fizike	2113.11.7		diplomirani kemičar/diplomirana kemičarka kontrole kvalitete
	2111.11.7	diplomirani inženjer/diplomirana inženjerka fizike za optoelektroniku	2113.14.7		diplomirani kemičar/diplomirana kemičarka nemetala
	2111.11.7	diplomirani medicinski fizičar/diplomirana medicinska fizičarka	2113.15.7		diplomirani kemičar/diplomirana kemičarka organskih sustava
	2111.11.7	diplomirani nuklearni fizičar/diplomirana nuklearna fizičarka	2113.16.7		diplomirani kemičar/diplomirana kemičarka polimera
	2111.11.7	fizičar/fizičarka	2113.17.7		diplomirani kemičar/diplomirana kemičarka radioloških sustava
	2472.31.7	inspektor/inspektorica za nadzor mjernih jedinica	2113.11.7		diplomirani kemijski analitičar/diplomirana kemijska analitičarka
	2111.31.8	istraživač fizičar/istraživačica fizičarka	2113.15.7		diplomirani petrokemijski analitičar/diplomirana petrokemijska analitičarka
	2111.11.7	medicinski fizičar/medicinska fizičarka	2472.30.7		inspektor/inspektorica za nadzor predmeta od plemenitih kovina
	2111.32.9	nuklearni fizičar/nuklearna fizičarka	2113.21.8		istraživač kemičar/istraživačica kemičarka
	2111.32.9	samostalni istraživač fizičar/samostalna istraživačica fizičarka	2113.31.7		kemičar savjetnik/kemičarka savjetnica
2112		Meteorolozi/meteorologinje	2113.11.7		kemičar/kemičarka
	2112.12.7	diplomirani hidrolog/diplomirana hidrologinja	2113.11.7		načelnik/načelnica središnjega carinskog
	2112.11.7	diplomirani meteorolog/diplomirana meteorologinja			

Izvor: Nacionalna klasifikacija zanimanja 2010. – NKZ 10. – III. KNJIGA Abecedno i brojčano kazalo
Interni materijal

3.10. Rezidualne kategorije

Rezidualne kategorije jesu preostale kategorije kreirane za razvrstavanje odgovora koji se ne uklapaju ni u jednu drugu klasifikacijsku kategoriju. One se mogu nazvati i dopunskim šiframa. Često te kategorije formalno nisu dio klasifikacijske strukture, no kreirane su iz operativnih razloga, jer je cilj šifrirati sve odgovore u anketi. Upotreba tih kategorija u nadležnosti je kreatora klasifikacije. Ako ne postoji takva kategorija, rezidualnu kategoriju krajnji korisnik klasifikacije može kreirati sâm.

SLIKA 11. PRIMJER REZIDUALNE KATEGORIJE

Obitelj:	Stanovništvo
Klasifikacija:	Materinski jezici
Verzija klasifikacije:	Materinski jezici
Razina klasifikacije:	Materinski jezici

Službena šifra	Datum početka	Datum završetka	Službeni naziv HR
77	01.10.2011		OSTALI JEZICI
99	01.10.2011		NEPOZNATO

Izvor: KLASUS – Državni zavod za statistiku

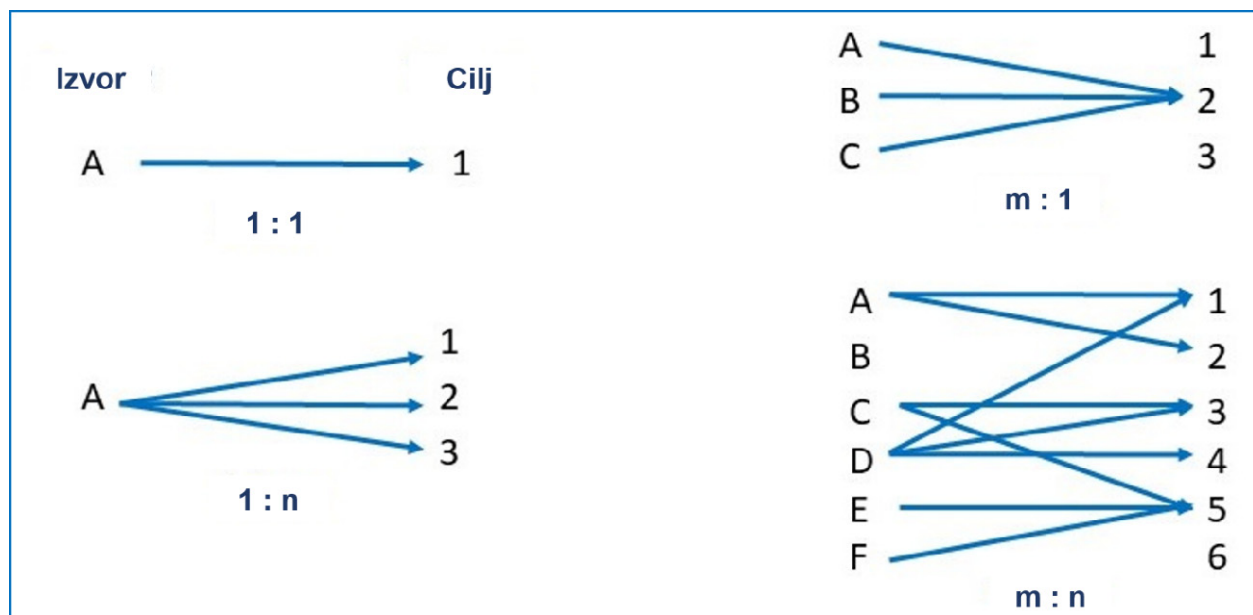
3.11. Tablice veza

Tablice veza povezuju različite klasifikacijske verzije ili različite klasifikacije. Daju detaljne upute o tome kako se kategorija u jednoj klasifikaciji odnosi na drugu klasifikaciju ili povezuje s njom. Postoje slučajevi da se kategorija ne mijenja ni u jednoj klasifikaciji, ili da se kategorija dijeli u nekoliko kategorija u drugoj klasifikaciji, a može se dogoditi i da ne postoji odgovarajuća kategorija. Za posljednju situaciju potrebno je donijeti odluku o postupanju u takvim slučajevima s mogućim opcijama potpunog isključivanja ili uključivanja te uparivanja s naznakom "nema ekvivalentne kategorije".

Zapravo se tablice veza (također poznate pod nazivima kao što su "korespondentne tablice", "tablice mapiranja" i "korelacijske tablice") sastoje od uspostavljenih veza između šifara u izvornoj klasifikaciji s odgovarajućim šiframa u ciljnoj klasifikaciji. Mogu postojati ovi odnosi među vezama:

- tablica veza 1:1 (jedan na jedan), u kojoj cijeli sadržaj najniže razine u izvornoj klasifikaciji u cijelosti odgovara cjelokupnom sadržaju najniže razine u ciljnoj klasifikaciji (čak i ako je tekst naziva klasifikacijske kategorije različit)
- tablica veza 1:n (jedan na više), u kojoj je sadržaj najniže razine u izvornoj klasifikaciji raspoređen na više od jedne najniže razine u ciljnoj klasifikaciji
- tablica veza m:1 (više na jedan), u kojoj je sadržaj nekoliko najnižih klasifikacijskih razina u izvornoj klasifikaciji grupiran u jednu šifru u ciljnoj klasifikaciji
- tablica veza m:n (više na više), u kojoj m broj najnižih klasifikacijskih razina u izvornoj klasifikaciji odgovara n broju klasifikacijskih razina u ciljnoj klasifikaciji.

SLIKA 12. GRAFIČKI PRIKAZ TABLICA VEZA

Tablice veza mogu se uspostaviti između dvije različite klasifikacije (npr. između ISIC-a i CPC-a) i između dvije klasifikacijske verzije istovrsne klasifikacije (npr. između ISIC-a Rev. 4 i ISIC-a Rev. 3.1).

Takvi popisi veza mogu imati attribute (tj. dodatne informacije s objašnjenjem), kao što su:

- specifikacija djelomičnog obuhvata
 - atribut se upotrebljava za označivanje kada je samo dio određene kategorije uključen u određenu poveznicu, dok se ostatak sadržaja kategorije nalazi u jednoj ili više drugih poveznica
 - može biti predstavljen s "ex" (u ovom je slučaju broj djelomičnih veza nepoznat) ili s pozitivnim prirodnim brojem jednakim ili većim od 1 (u ovom je slučaju broj djelomičnih veza poznat)
 - može se upotrijebiti i za izvornu i za ciljnu klasifikaciju
- komentar
 - kratak tekst koji opisuje prirodu promjene ili obuhvat klasifikacijskih kategorija
 - može imati oblik šifrnika s unaprijed definiranim vrijednostima
- informacije o statusu poveznica
 - tablice veza između međunarodnih standardnih klasifikacija navode sve moguće poveznice između izvorne i ciljne klasifikacije, ali ne određuju jesu li neke veze važnije od drugih, jednostavno zato što takve tablice veza imaju više namjena i nije poznato za koju će se svrhu njima koristiti analitičari i istraživači
 - neke tablice veza mogu dodijeliti drukčiji status vezama iz tablice veza, tako da su neke veze primarne, dok su druge sekundarne
 - informacije mogu biti vrlo korisne za korisnike koji nisu stručnjaci za područje klasifikacija.

SLIKA 13. TABLIČNI PRIKAZ TABLICA VEZA S PRIMJEDBAMA

Korespondentna tablica veze NACE Rev. 1.1 - NACE Rev. 2

	NACE Rev. 1.1. (hrvatski)		NACE Rev. 2 (hrvatski)	Primjedbe koji dio razreda NACE Rev. 1.1 je uključen u razred NACE rev. 2 (hrvatski)
01.11	Uzgoj žitarica i drugih usjeva i nasada, d. n.	01.11	Uzgoj žitarica (osim riže), mahunarki i uljanog sjemenja	Uzgoj zrnatih žitarica (osim riže) Uzgoj suhoga mahunastog povrća poput graška i graha Uzgoj uljarica
01.11	Uzgoj žitarica i drugih usjeva i nasada, d. n.	01.12	Uzgoj riže	Uzgoj riže; dio koji uključuje: uzgoj zrnatih žitarica
01.11	Uzgoj žitarica i drugih usjeva i nasada, d. n.	01.13	Uzgoj povrća, dinja i lubenica, korjenastog i gomoljastog povrća	Uzgoj krumpira Uzgoj cikorijina korijena i drugih gomolja s visokim sadržajem škroba ili inulina Uzgoj šećerne repe
01.11	Uzgoj žitarica i drugih usjeva i nasada, d. n.	01.14	Uzgoj šećerne trske	Uzgoj šećerne trske; dio koji uključuje: uzgoj usjeva, d. n.
01.11	Uzgoj žitarica i drugih usjeva i nasada, d. n.	01.15	Uzgoj duhana	Uzgoj duhana (osim pripreme listova duhana)
01.11	Uzgoj žitarica i drugih usjeva i nasada, d. n.	01.16	Uzgoj predivog bilja	Uzgoj pamuka; uzgoj raznih vrsta tekstilnih biljaka; močenje biljaka koje sadrže biljna vlakna
01.11	Uzgoj žitarica i drugih usjeva i nasada, d. n.	01.19	Uzgoj ostalih jednogodišnjih usjeva (uključujući dvogodišnje)	Proizvodnja sjemena šećerne repe i krmnog bilja (uključujući travu) Uzgoj švedske repe, blitve, stočne hrane, djeteline, lucerne, grahorke, kukuruza i ostaloga krmnog bilja i sličnih proizvoda; dio koji uključuje: uzgoj žitarica i drugih usjeva i nasada, d. n.
01.11	Uzgoj žitarica i drugih usjeva i nasada, d. n.	01.26	Uzgoj uljanih plodova	Uzgoj palminih oraha i sjemenki Ostali uljani plodovi d.n.
01.11	Uzgoj žitarica i drugih usjeva i nasada, d. n.	01.28	Uzgoj bilja za uporabu u farmaciji, aromatičnog, začinskog i ljekovitog bilja	Uzgoj biljaka za farmaceutske svrhe za proizvodnju insekticida, fungicida i sl. Uzgoj hmelja
01.11	Uzgoj žitarica i drugih usjeva i nasada, d. n.	01.29	Uzgoj ostalih višegodišnjih usjeva (uključujući usjeve koji se uzgajaju više od dvije vegetacijske sezone)	Uzgoj kaučuka, stabala za ekstrahiranje; dio koji uključuje: uzgoj žitarica i drugih usjeva i nasada, d. n.

SLIKA 14. TABLIČNI PRIKAZ TABLICA VEZA KLASIFIKACIJA NACE REV. 1.1 – NACE REV. 2

Izvorišna obitelj klasifikacije:	Djelatnosti
Izvorišna klasifikacija:	NACE
Izvorišna verzija klasifikacije:	NACE Rev. 1.1
Izvorišna razina klasifikacije:	Razredi
Odredišna obitelj klasifikacije:	Djelatnosti
Odredišna klasifikacija:	NACE
Odredišna verzija klasifikacije:	NACE Rev. 2
Odredišna razina klasifikacije:	Razredi

Izvorišna šifra	NACE Rev. 1.1	Odredišna šifra	NACE Rev. 2
01.11	Uzgoj žitarica i drugih usjeva i nasada, d. n.	01.11	Uzgoj žitarica (osim riže), mahunarki i uljanog sjemenja
01.11	Uzgoj žitarica i drugih usjeva i nasada, d. n.	01.12	Uzgoj riže
01.11	Uzgoj žitarica i drugih usjeva i nasada, d. n.	01.13	Uzgoj povrća, dinja i lubenica, korjenastog i gomoljastog povrća
01.11	Uzgoj žitarica i drugih usjeva i nasada, d. n.	01.14	Uzgoj šećerne trske
01.11	Uzgoj žitarica i drugih usjeva i nasada, d. n.	01.15	Uzgoj duhana
01.11	Uzgoj žitarica i drugih usjeva i nasada, d. n.	01.16	Uzgoj predivog bilja
01.11	Uzgoj žitarica i drugih usjeva i nasada, d. n.	01.19	Uzgoj ostalih jednogodišnjih usjeva
01.11	Uzgoj žitarica i drugih usjeva i nasada, d. n.	01.26	Uzgoj uljanih plodova
01.11	Uzgoj žitarica i drugih usjeva i nasada, d. n.	01.28	Uzgoj bilja za uporabu u farmaciji, aromatskog, začinskog i ljekovitog bilja
01.11	Uzgoj žitarica i drugih usjeva i nasada, d. n.	01.29	Uzgoj ostalih višegodišnjih usjeva
01.11	Uzgoj žitarica i drugih usjeva i nasada, d. n.	01.63	Djelatnosti koje se obavljaju nakon žetve usjeva (priprema usjeva za primarna tržišta)
01.11	Uzgoj žitarica i drugih usjeva i nasada, d. n.	01.64	Dorada sjemena za sjemenski materijal
01.12	Uzgoj povrća, cvijeća, ukrasnoga bilja i sadnoga materijala	01.11	Uzgoj žitarica (osim riže), mahunarki i uljanog sjemenja
01.12	Uzgoj povrća, cvijeća, ukrasnoga bilja i sadnoga materijala	01.13	Uzgoj povrća, dinja i lubenica, korjenastog i gomoljastog povrća
01.12	Uzgoj povrća, cvijeća, ukrasnoga bilja i sadnoga materijala	01.19	Uzgoj ostalih jednogodišnjih usjeva
01.12	Uzgoj povrća, cvijeća, ukrasnoga bilja i sadnoga materijala	01.25	Uzgoj bobičastog, orašastog i ostalog voća
01.12	Uzgoj povrća, cvijeća, ukrasnoga bilja i sadnoga materijala	01.28	Uzgoj bilja za uporabu u farmaciji, aromatskog, začinskog i ljekovitog bilja
01.12	Uzgoj povrća, cvijeća, ukrasnoga bilja i sadnoga materijala	01.30	Uzgoj sadnog materijala i ukrasnog bilja
01.12	Uzgoj povrća, cvijeća, ukrasnoga bilja i sadnoga materijala	01.64	Dorada sjemena za sjemenski materijal
01.12	Uzgoj povrća, cvijeća, ukrasnoga bilja i sadnoga materijala	02.10	Uzgoj šuma i ostale djelatnosti u šumarstvu povezane s njime

Izvor: KLASUS – Državni zavod za statistiku

3.12. Mjerne jedinice

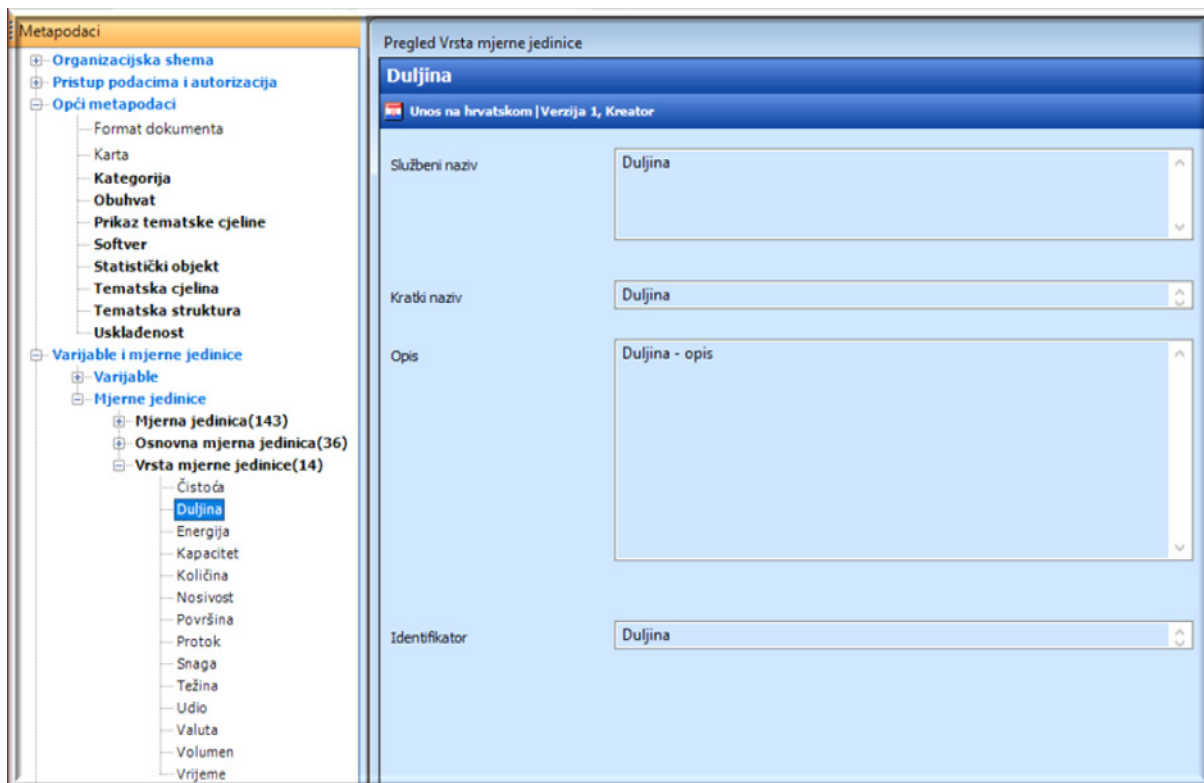
Mjerne jedinice često su povezane sa statističkim klasifikacijama koje se primjenjuju u proizvodnji podataka o trgovini i/ili robi. Mjerne su jedinice način kvantificiranja jedinica koje se razvrstavaju i dio su definicije osnovne kategorije. Jedinice obično odgovaraju međunarodnim standardnim šiframa i definicijama za težine i mjere na temelju ISO 1000 ili Međunarodnog sustava jedinica (SI). Jedinice se mogu povezati s jedinicama klasifikacije ili podacima proizvedenima njezinom primjenom.

SLIKA 15. SNIMKA ZASLONA – CROMETA – MJERNE JEDINICE

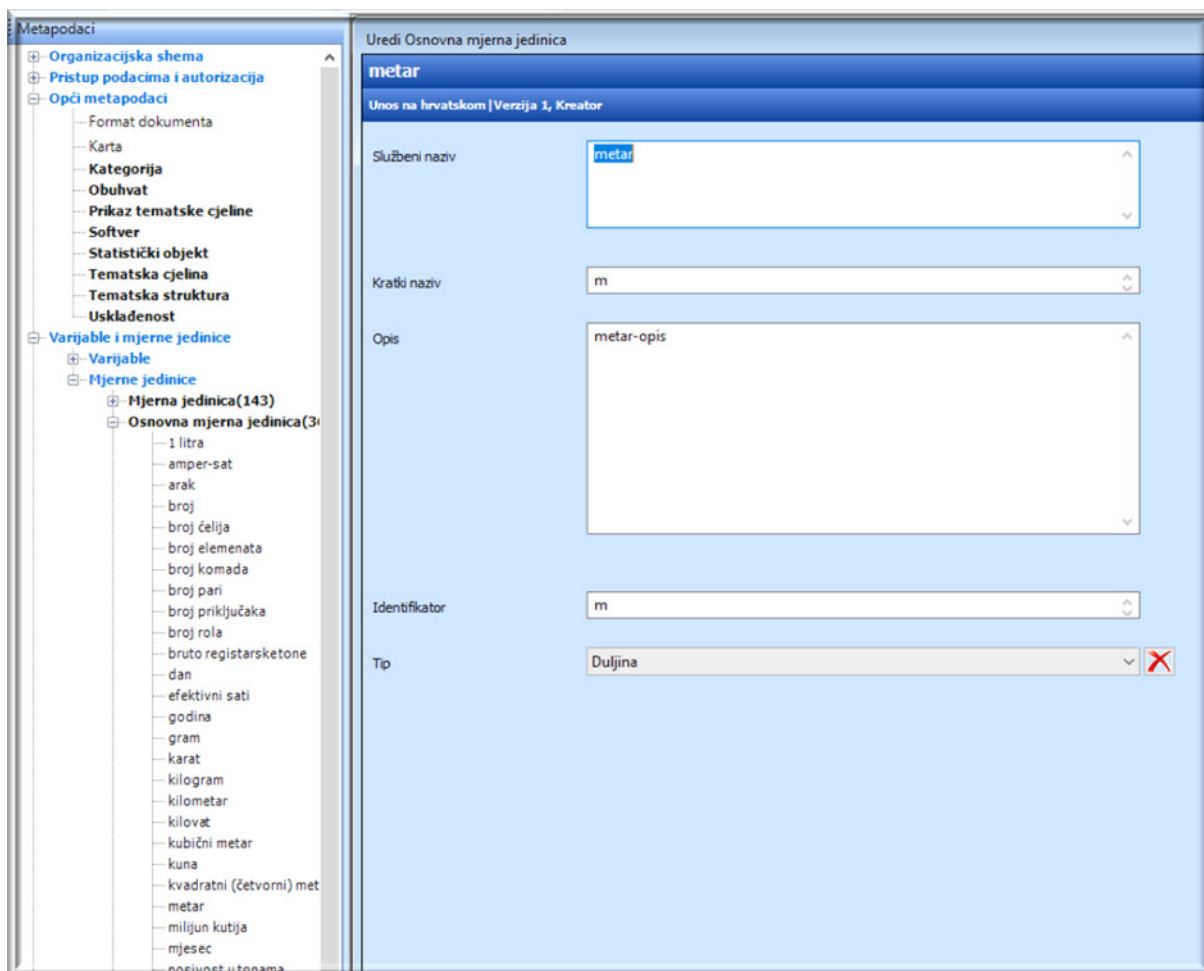
Izvor: CROMETA #2 – Državni zavod za statistiku

SLIKA 16. SNIMKA ZASLONA – CROMETA – MJERNE JEDINICE – DULJINA

Izvor: CROMETA #2 – Državni zavod za statistiku

SLIKA 17. SNIMKA ZASLONA – CROMETA – MJERNE JEDINICE – DULJINA – METAR

Izvor: CROMETA #2 – Državni zavod za statistiku

3.13. Odluke o postupanju, običajno pravo i ograničenja

Bitno je zabilježiti i učiniti dostupnima sve pripremljene dokumente o kvaliteti šifriranja, običajnom pravu ili odlukama o postupanju koje mogu pomoći korisnicima klasifikacije. Odluke o postupanju trebale bi biti uključene u pravila za primjenu kazala šifriranja i sadržavati usuglašeno tumačenje u ovim slučajevima:

- kako razvrstati nove situacije ili odgovore (npr. poslove s novim kombinacijama zadataka i dužnosti, nove vrste ekonomskih djelatnosti ili nove proizvode ili usluge) koje su se pojavile otkako je klasifikacija objavljena te zabilježiti za uključivanje u sljedeću reviziju
- kako razvrstati složene ili neobične situacije ili odgovore na pitanja za koje pisane definicije ne nude jednostavna rješenja
- kako jednoobrazno razvrstati kategorije za koje postoje različita tumačenja korisnika
- kako prikazati relevantna administrativna ili pravna tumačenja običajnog prava ili zakonodavstva u određenoj zemlji.

3.14. Ostale razlike između klasifikacija i šifrnika

Moglo bi se dodati nekoliko drugih razlika između statističkih klasifikacija i šifrnika, kao što su:

- statističke klasifikacije razumljive su korisnicima, npr. popraćene su detaljnim objašnjenjima, odlukama o klasifikaciji ili običajnim pravom, za razliku od šifrnika, koji su strojno čitljivi za potrebe prikupljanja i razmjene podataka
- troškovi razvoja i održavanja veći su za klasifikacije u usporedbi sa šifrnicima jer se temelje na postojećim standardima i obično nemaju nikakve popratne bilješke niti sadržavaju objašnjenja
- statističke klasifikacije prate upute, priručnici, kazala za šifriranje, i organizirane edukacije za jednostavniji rad korisnika, a za šifrnike nije tako
- usporedba između klasifikacijskih verzija i vremenskih serija važan je kriterij za klasifikaciju, dok za šifrnike to ne vrijedi
- šifrnici mogu funkcionirati bez okvirnih klasifikacija, za razliku od klasifikacija
- u statističkim klasifikacijama trebala bi postojati statistička ravnoteža tako da se može šifrirati svaki odgovor iz anketnog upitnika. Procjene koje se temelje na populacijskoj mreži sloja *Global Human Settlement Layer* (GHSL) pokazuju da klasifikacije proizvode razrede u kojima se populacije ne razlikuju previše po veličini. Rezultat je toga da će takvi razredi omogućiti učinkovito unakrsno tabeliranje podataka.

SLIKA 18. PRIMJER ŠIFRNIKA – VRSTE TURISTIČKIH ZNAMENITOSTI

DRŽAVNI ZAVOD ZA STATISTIKU - REPUBLIKA HRV

Službena šifra	Službeni naziv
11	nacionalni park
12	park prirode
13	strogi rezervat
14	posebni rezervat
15	park-šuma
16	značajni krajobraz
17	spomenik prirode
18	spomenik parkovne arhitekture
19	regionalni park
21	stari grad
22	arheološka nalazišta
23	dvorac
24	rudnik
25	samostan
26	rodni dom
27	ekoselo
28	spomenik kulture
31	muzeji i galerije
32	hodočasnička središta
61	termalna kupališta
81	zoološki vrt
82	akvarij
83	ostalo

© 2015. Državni zavod za statistiku. Sva prava pridržana

Izvor: KLASUS – Državni zavod za statistiku

4. Revizije klasifikacija i šifrnika

Kako bi klasifikacijski sustavi odgovarali aktualnim pojavama u društvu, povremeno se revidiraju, bez obzira na to je li riječ o ekonomskim djelatnostima ili proizvodima i sl., te su odgovor na tehnološke promjene, tržišnu organizaciju i druge događaje. Na temelju unaprijed utvrđenog rasporeda aktivnosti provode se revizije glavnih klasifikacija, i to od faze savjetovanja s dionicima do formalno pravnog prihvaćanja.

Šifrnici temeljeni na standardnim klasifikacijama slijede iste revizijske postupke kao u ishodišnim klasifikacijama. No jedna od prednosti šifrnika jest njihova veća fleksibilnost, tj. mogućnost brzog odgovora na nove zahtjeve, pa tako omogućuju agregiranja klasifikacijskih kategorija te kreiranje agregata za različite statističke i administrativne potrebe. Šifrnici formalno mogu imati i vlastite revizijske sheme.

Revizije međunarodnih statističkih klasifikacija uključuju cjelovit pregled potreba korisnika te konceptualne osnove i korisničke alate koji se odnose na razvoj, izradu i primjenu klasifikacija.

Razlozi revizija međunarodnih statističkih klasifikacija uglavnom su višestruki. Klasifikacijski sustavi s vremena na vrijeme zahtijevaju osuvremenjivanje klasifikacijskih struktura.

Promjene u strukturi gospodarstva s vremenom dovode do stvaranja novih djelatnosti, proizvoda i usluga ili do povećanja važnosti određenih ekonomskih područja djelatnosti koji zahtijevaju detaljniji pristup.

Jedan od glavnih zadataka međunarodnih i nacionalnih statističkih tijela jest pratiti promjene koje se događaju u gospodarstvu i društvu i za koje se prikupljaju i sistematiziraju statistički podaci za potrebe vođenja različitih politika. Ovisno o rezultatima provedenih analiza, statističke se klasifikacije revidiraju kad god se procijeni da je to nužno. Uglavnom se raspravlja samo o dodatnim metodološkim pitanjima koja određuju jesu li nova rješenja bolja. Razdoblja između revizija ne smiju biti preduga, s obzirom na to da se važnost klasifikacije s vremenom smanjuje, ali ni prekratka, zbog negativnih učinaka koje bi revizije mogle imati na usklađenost vremenskih serija.

Opći ciljevi revizija jesu sljedeći:

- uklanjanje nedostataka u postojećim verzijama klasifikacija iz sustava ISCAP
- praćenje promjena u tehnologiji ili organizaciji gospodarstva
- udovoljavanje novim i stalnim zahtjevima za različitim podacima
- postizanje veće usporedivosti ili usklađenosti između različitih klasifikacija (ponajprije ISIC – NACE – NAICS, ali i ANZICS, JSIC i NatSIC).

Revizija klasifikacije NACE

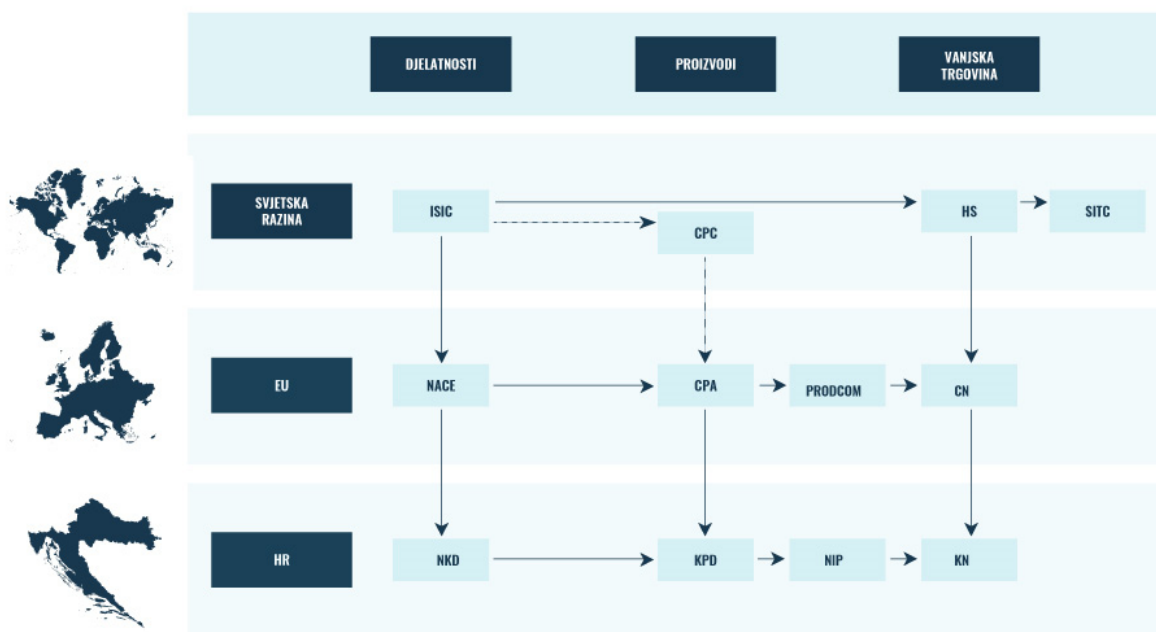
Promjene u gospodarstvu i kontinuirani tehnološki razvoj rezultiraju nastankom novih djelatnosti i proizvoda koji mogu zamijeniti postojeće djelatnosti i proizvode. Takve promjene koje se događaju u društvu stalan su izazov za kreiranje statističkih klasifikacija. Svaka revizija klasifikacije, posebno ako uključuje strukturne promjene, dovodi do prekida u vremenskim serijama.

Revizije se odnose na sve klasifikacije Integriranog sustava ekonomskih klasifikacija.

Glavni kriteriji za reviziju jesu:

- relevantnost za aktualnu svjetsku ekonomiju
- bolja usporedivost s drugim nacionalnim i međunarodnim klasifikacijama
- kontinuitet s prethodnim verzijama klasifikacija.

SLIKA 19. SHEMATSKI PRIKAZ MEĐUNARODNE RAŠČLAMBE INTEGRIRANOG SUSTAVA KLASIFIKACIJA DJELATNOSTI I PROIZVODA – ISCAP

ISIC

ISIC je Međunarodna standardna industrijska klasifikacija svih ekonomskih djelatnosti i omogućuje razvrstavanje jedinica prema djelatnostima koje obavljaju. Kategorije ISIC-a opisane su na najdetaljnijoj razini (razredi) prema onome što je u većini zemalja uobičajena kombinacija djelatnosti koje obavljaju statističke jedinice.

ISIC se primjenjuje za prikupljanje, obradu i prezentiranje statističkih podataka o ekonomskim djelatnostima na svjetskoj razini te pruža okvir za međunarodnu usporedbu nacionalnih statistika. Povezan je s klasifikacijama SITC, CPC, COFOG, NACE, CPA, HS, NKD i KPD.

NACE

NACE je statistička klasifikacija ekonomskih djelatnosti u Europskoj zajednici koja pruža okvir za prikupljanje i prikazivanje velikog broja statističkih podataka prema ekonomskim djelatnostima, ponajprije u području ekonomskih statistika, ali i u ostalim statističkim područjima.

Izvedena je iz Međunarodne standardne industrijske klasifikacije svih ekonomskih djelatnosti (ISIC) i premda je dezagregiranija od ISIC-a, s njom je potpuno usklađena te se može smatrati njezinom europskom verzijom. Povezana je s klasifikacijama ISIC, CPA, PRODCOM, SITC, CN, NKD, KPD, NIP i NIPUM.

CPC

Središnja klasifikacija proizvoda jest klasifikacija proizvoda koja se preporučuje za svjetsku primjenu i ima pet hijerarhijskih razina. Obuhvaća i robu i usluge, s tim da se roba definira na temelju elemenata Harmoniziranog sustava. Ne postoji modularni odnos s osnovnom klasifikacijom za uslužni sektor jer je CPC prva klasifikacija koja je kreirana kao dio revizije iz 90-ih i uključuje sve usluge.

CPA

CPA je europska verzija Središnje klasifikacije proizvoda UN-a (CPC-a). Dok je CPC samo preporučena klasifikacija, CPA je pravno obvezujuća klasifikacija u EU. CPA se razlikuje od CPC-a jer je detaljniji i ima drukčiju strukturu. Struktura CPA temelji se na ekonomskom podrijetlu proizvoda, s okvirom koji se temelji na klasifikaciji NACE. Povezan je s klasifikacijama ISIC, CPC, HS, NACE, PRODCOM, KN, NKD, KPD, NIP i NIPUM.

CN

CN je klasifikacija roba koja se primjenjuje unutar EU-a za potrebe statistike robne razmjene. Primjenjuje je i Glavna uprava za oporezivanje i carinsku uniju Europske komisije za potrebe carine. Klasifikaciju održava Eurostat za statističke potrebe i Glavna uprava za oporezivanje i carinsku uniju za tarifne potrebe te je kao Uredba Vijeća obvezujuća za države članice EU-a.

Ta se klasifikacija temelji na Harmoniziranom sustavu (HS-u). CN je uveden 1998. zajedno s HS-om. Povezana je s klasifikacijama HS, CPC, CPA, ISIC, NACE, SMTK, PRODCOM, KPD, NIP i NKD.

PRODCOM

PRODCOM je naziv za proizvodne statistike EU-a iz područja rudarstva i vađenja, prerađivačke industrije te distribucije električne energije, plina i vode Statističke klasifikacije ekonomskih djelatnosti u Europskoj zajednici (NACE). Naslovi PRODCOM Lista izvedeni su iz Harmoniziranog sustava (HS-a) ili Kombinirane nomenklature (CN-a), što omogućuje usporedbe između proizvodnih statistika i statistike vanjske trgovine. Naslovi PRODCOM-a označeni su osmeroznamenkastom šifrom, čijih je prvih šest znamenaka prema pravilu identično šifri CPA. PRODCOM List je, prema tome, povezan i konzistentan sa središnjom klasifikacijom proizvoda.

5. Kontrolni popis za provjeru statističkih klasifikacija

Status klasifikacije

Treba li klasifikacija biti standardna ili bi trebala biti prilagođena za prikupljanje podataka u određenom području? Kako bi trebao glasiti naziv?

Za prikupljanje kojih će se podataka primjenjivati ova klasifikacija?

Je li specijalizirana za određenu vrstu prikupljanja podataka?

Hoće li se primjenjivati u administrativnim izvorima podataka te za potrebe uzorkovanja i popisa? Koje su moguće primjene za nestatističke svrhe?

Koji se temeljni koncepti primjenjuju u ovoj klasifikaciji? Kako su definirani?

Koje se statističke jedinice razvrstavaju?

Koje će biti izvještajne jedinice?

Postoje li drugi koncepti koji su usko povezani s klasifikacijom?

Obuhvat klasifikacije

Koji je obuhvat klasifikacije?

Primarne upotrebe klasifikacije

Je li primarna upotreba klasifikacije kao alata za prikupljanje i obradu podataka?

Je li primarna upotreba klasifikacije kao alata za provedbu statističke analize?

Hoće li dodijeljena klasifikacijska kategorija utjecati na određivanje administrativnih obveza te razvrstavanje statističke jedinice?

Konzultacije s korisnicima

Treba li uspostaviti referentnu skupinu ključnih korisnika i/ili stručnjaka za predmet?

(S tom se skupinom treba konzultirati o sadržaju, opsegu i strukturi.)

Treba li osnovati statističku savjetodavnu skupinu dionika? (S tom se skupinom treba konzultirati o relevantnosti statistike koja se može proizvesti s određenom klasifikacijom.) Kako će se riješiti proturječni korisnički zahtjevi ili primjena?

Koji su kriteriji za razvrstavanje? Jesu li oni kompatibilni?

Prema kojem su kriteriju izabrani?

Koji su kompromisi učinjeni kako bi se zadovoljili posebni zahtjevi pojedinih korisnika?

Struktura klasifikacije

Ima li struktura odgovarajući broj razina?

Jesu li kompromisi nužni zbog statističke izvedivosti ili statističke ravnoteže? Mogu li se ti problemi bolje riješiti instrumentima za prikupljanje i obradu podataka i/ili u pripremi statistika nego pri strukturiranju klasifikacije?

Kakva je kompatibilnost s drugim statističkim konceptima i klasifikacijama te usporedivost s međunarodnim standardima?

Jesu li predložene kategorije dobro definirane?

Jesu li one međusobno isključive i dovoljno detaljne kada se uzmu u obzir opisne definicije i bilješke s objašnjenjima te upute za šifriranje?

Jesu li odabrani nazivi za kategorije dovoljno precizni i prikladni?

Prikladnost strukture šifre

Je li struktura šifre prikladna?

Jesu li za šifre predložene ili potrebne posebne konvencije?

Jesu li potrebne dodatne šifre?

Jesu li preostale kategorije specificirane i primjenjuju li se na odgovarajući način?

Povezanost s drugim klasifikacijama

Postoje li (drugi) relevantni međunarodni standardi?

Kakva je povezanost između klasifikacija i bilo koje druge klasifikacije?

Statistička uravnoteženost

Treba li kreiranje klasifikacije uključivati postavljanje idealnih minimalnih vrijednosti po kategorijama za svaku razinu?

Izvori

1. ESS-ove klasifikacije i šifrarnici, svibanj 2020.
ESS Classifications and codelists, May 2020
2. Eurostat – inventura međunarodnih statističkih klasifikacija, izdanje 1999.
Eurostat – Inventory of international statistical classifications, izdanje 1999
3. Eurostatove mrežne stranice, rubrika [Classifications](#)
4. [KLASUS](#) – aplikacija i baza klasifikacija na mrežnim stranicama DZS-a
KLASUS – [korisnički priručnik](#)
5. [Terminologija Neuchâtel, verzija 2.1](#)
[Neuchâtel Terminology Model, version 2.1](#)
6. UN-ov generički statistički informacijski model – GSIM, verzija 1.2, New York, svibanj 2015.
[UN Generic Statistical Information Model](#) – GSIM, version 1.2, New York, May 2015